

Laibach: Provokativen leta 1980, provokativen še vedno

24 24ur.com/popin/glasba/laibach-4-dekade.html

Trbovlje, 20.03.2021, 13:00 | Posodobljeno pred dvema dnevoma

PREDVIDEN ČAS BRANJA: 7 min

V Zasavskem muzeju Trbovlje so nedavno odprli razstavo Laibach 4 dekade, ki je posvečena štirim desetletjem v domačem in svetovnem merilu najbolj uspešne slovenske glasbene zasedbe, kar jih poznamo. O njej sta nam več povedala avtor razstave Gregor Jerman in član Laibacha Ivan Novak.

"Več kot tisoč koncertov po vsem svetu, preko milijon prodanih plošč, prva zahodna zasedba, ki je nastopila v Severni in Južni Koreji. Ustanovljeni 1. junija 1980 v Trbovljah - izzivalni, škandalozni, prepovedani. 40 let kasneje - izzivalni, škandalozni, spoštovani in občudovani. Analitiki ideologij, avtorji spoznanja, da so vsi režimi totalitarni in da smo za maskami vsi pošasti," je v predstavitvi, ki jo je ob bok razstavi, ki bo na ogled do septembra in temelji na pestrih štirih desetletjih delovanja skupine **Laibach**, zapisal avtor in kustos razstave **Gregor Jerman**.

"Laibach je veliko vložil v dogodek v Delavskem domu ob 40-letnici, a je dogodek zaradi korona situacije žal odpadel. Pomemben del te razstave je bila ureditev arhiva skupine Laibach oz. člankov iz svetovnih časopisov, ki smo jih poskenirali, s čimer smo ustvarili največjo digitalno bazo s preko šest tisoč člankov, ki smo jih uredili po letih, na razstavi pa jih imamo tudi fizično, po letnicah, v fasciklih. Razstava je zasnovana tako, da jim najprej razložimo, kaj je Laibach, zakaj Laibach, princip delovanja, sicer pa je razdeljena na štiri dekade, vsaka z izbrano kronologijo in umeščenostjo v čas, kaj se je tisti čas v svetu dogajalo, da si lahko mlajši obiskovalci stvari lažje predstavljajo," nam je razložil Jerman.

Razstavo so konec februarja odprli v Zasavskem muzeju Trbovlje, ki se zdi primeren prostor za skupino, ki izhaja prav od tam, četudi se zdi, da jih veliko Trboveljčanov, tako kot sam avtor razstave, kot nam je priznal, do pred nedavnega, ni prav dobro poznala. A bend nas je že od vsega začetka rotil: *"Laibach je vzvišeno poslanstvo, ki zavezuje k fanatizmu."* Sebe so poimenovali inženirji človeških duš, vedno so s svojimi provokacijami hodili po robu spodobnega in



prepovedanega, a hkrati bili vedno aktualni, posebni in neusmiljeni kritiki sveta in družbe, v kateri živimo. In res si je skupina tekom let pridobila zvesto bazo oboževalcev, poslušalcev in tudi zasledovalcev, ki jih, nekateri že desetletja, spremljajo od koncerta do koncerta širom po svetu. Ob tej priložnosti nam je več o razstavi, trenutnem delovanju in načrtih povedal član zasedbe **Ivan Novak**.

4 dekade razstava je v Trbovljah, kar se zdi logično, v brošuri lahko preberemo, da tokrat razstava, v prihodnosti morda muzej. Delate v tej smeri?

Mi sami niti ne, to je bolj izjava muzeja v Trbovljah, je pa logično, da - če nek projekt obstaja tako dolgo kot Laibach - je vsaj z enim svojim delom praktično že stvar muzejskega diskurza in obče izobrazbe. Bolj je pomembno, da v celoti še ne zaudarja po naftalinu, zato delamo bolj v tej smeri.

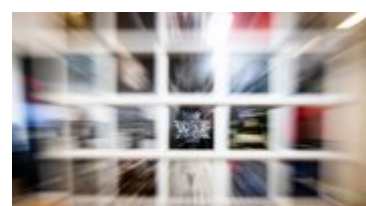
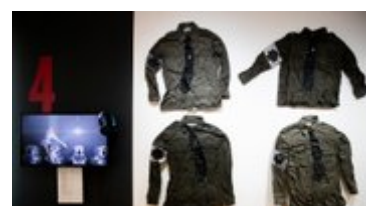
Razstava ponuja tudi največjo fizično in digitalno bazo o Laibachu, več kot 6000 člankov. Ste razmišljali, da bi bazo ponudili tudi na svoji spletni strani, morda prek naročnine, da bo dostopna fenom, širom po svetu?

Člankov je zares še bistveno več, ampak na tej muzejski razstavi jih je trenutno na ogled 6000 in še nekaj čez. V zadnjih letih je nekaj tega dostopno že tudi na naši spletni strani, za resno obdelavo in prezentacijo pa bo potrebno še kar veliko filigranskega dela.

Na razstavi so videni zanimivi artefakti iz vaše zgodovine, ki je zdaj daljša od štirih desetletij, tudi nekateri redko videni unikatni predmeti. Kaj od tega ima, za vas, posebno mesto v vaši zgodovini in, ali se je kakšen pomemben delček morda tudi izgubil?

Vsak artefakt nam je dragocen, najpomembnejši so nam seveda albumi, ki smo jih posneli. In pa vsekakor avtoportret **Tomaža Hostnika**, ki je nastal pred njegovo smrtjo. Nekaj pomembnih stvari je na žalost izgubljenih, kar precej pa jih v muzeju, zaradi pomanjkanja prostora, nismo mogli predstaviti.

Na razstavi lahko obiskovalcem, poleg ostalega, s pomočjo aplikacije AR with Laibach nekateri vaši plakati zanimivo "oživijo" prek mobilnih telefonov. Od kje ideja za ta napreden korak in ali boste zadevo peljali naprej, v smislu še večje interaktivnosti?



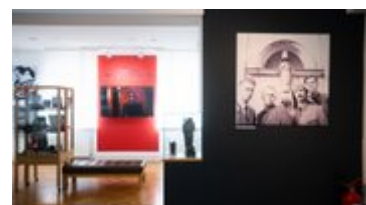
To je bila bolj pobuda lokalne skupnosti, oziroma DDT laba in RUKa – mreže centrov raziskovalnih umetnosti in kulture – pod vodstvom Dr. Maše Jazbec in v izvedbi dijaka STPŠ – srednje tehniške in poklicne šole Trbovlje – Matica Bernota. V Trbovljah že dalj časa obstaja močna iniciativa (TNM – Trbovlje novomedjsko mesto, Speculum Artium – festival novomedijske kulture, Katapult, ipd.), ki deluje na interdisciplinarnem presečišču umetnosti, znanosti in tehnologije in oni sami so predlagali, da bi se kreativno lotili nekaterih naših plakatov, in jih "oživili". Tudi prav.

Z najnovejšim videospotom *Brat moj Dušana Kastelica se zdi, da ste dosegli doslej nedeoseženo stopnjo vizualizacije, ki se zdi še posebej pomenljiva v času, ki ga živimo in doživljamo ...*

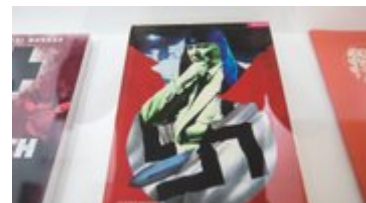
Dosegli smo doseženo stopnjo vizualizacije. Lahko bi bila seveda tudi drugačna, pa bi še vedno bila pomenljiva v našem času. Dušan Kastelic, ki je prav tako iz Trbovelj, nas je sam pozval, da predelamo njegov briljanten kratek film *Celica (The Box)*, iz leta 2017, kar smo seveda z veseljem storili. V kontekstu razstave v trboveljskem muzeju, pa tudi v kontekstu trenutnega časa, smo se odločili za skladbo *Brat moj*, in sicer za predelano, aktualizirano verzijo te skladbe, ki se nahaja na albumu *Laibach Revisited*. Videospot je zmontiral Lukas Mihelj, v sodelovanju z nami seveda, tako da gre pri tem videospotu zares za širše kolektivno delo.

Koncert ob 40-letnici v Delavskem domu 23. 10. je odpadel, koncerta na ljubljanskem gradu ste uspešno izpeljali, večino dejavnosti se je preselila na splet, kjer je vaš WTC shop že ves čas zelo aktiven, vam je šla pandemija v tem smislu na roko, je, takorekoč, "dobra za biznis"?

Pandemija je za nekatere zelo dobra za biznis, za druge pa definitivno ne. Tudi za nas ne. Odpadlo nam je kup koncertov, festivalskih nastopov in nekaj turnej, ter tudi razstav. Tako nam ne preostane drugega, kot da pripravljamo nove projekte. Naša WTC trgovina nam seveda pri tem – hvala bogu - pomaga prebroditi najhujše. Smo pa veseli, da smo med pandemijo lahko pred konkretno publiko izpeljali vsaj ta dva sorazmerno velika – pravzaprav verjetno največja - koncerta v Ljubljani in Sloveniji.



Vse od albuma *Volk* je živahen tudi zavihek na vaši spletni strani *Volkskunst*, kjer gre za poustvarjanje fenov in umetnikov na temo Laibacha. Kaj menite o tovrstnih posvetilih in nenazadnje o parodijah, Marburg (*Teater paradiznik*), Tilen Artač (*Znan obraz ima svoj glas*) ali v najnovjšem videospotu SBO (*Smrt boga in otrok*) - *Ljubljana je Berlin*?



Marsikaj od tega je duhovitega in zanimivega. Mi načeloma ne delamo vrednostnih razlik in objavimo več ali manj vse, kar nam ljudje pošiljajo, če se le tako ali drugače nanaša na Laibach. Nekateri nam dnevno pošiljajo svoje refleksije, kar lahko samo cenimo.



Metal zasedba Noctiferia bo te dni izdala album *Reforma tribute to Laibach*. Kakšen je bil vaš prvi odziv na idejo in kaj menite o njihovem izdelku?

Bil je že čas in *Noctiferia* je to, v svojem žanru, izdelala odlično. Sami ne bi mogli bolje in želimo jim veliko uspeha s tem projektom.

Smo v času, ko so glasbeni dogodki onemogočeni, hkrati pa je to čas kontemplacije in ustvarjalnega navdiha, kaj to pomeni za Laibach, ki je nasploh ves čas "budno zadolžen", da nastavlja zrcalo svetu?

Zdi se, da smo prišli do točke, ko je svet 'usvojil' laibachovsko metodo in nam zdaj on nastavlja zrcalo nazaj, tako da bo mogoče potrebno spremeniti tradicionalne načine reflektiranja in zadevo zastaviti bolj zvito in radikalno. Ne sprašujte kako naj bi to izgledalo ker še ne vemo, vsekakor pa se ne bomo pustili uspavati kontemplaciji v iskanju ustvarjalnega navdiha. Treba bo spet nabrusiti nože in "*razbiti zrcalo laži, ki oblike množi*".

